

ЩОДО ЗАГАЛЬНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ УБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СУЧАСНІЙ ДЕРЖАВІ

Манько Д. Г., д.ю.н., доцент завідувач кафедри державно-правових дисциплін (Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна)

Забезпечення ефективного функціонування держави з умовою урахування потреб сучасного суспільства, щодо реалізації наявних в них прав і свобод, можливо виключно із використанням інформаційно-комунікаційних технологій у багатьох сферах державно-правового життя.

Діджиталізація державно-правової сфери передбачає, в першу чергу, модернізацію державного управління, а саме: розробку архітектури функцій органів державної влади; збору даних; застосування інформаційних технологій; формування системи інформаційної безпеки; подолання корупції.

З цього приводу, окремі науковці зазначають, що «розвиток діджиталізованого уряду є важливим для України, оскільки це полегшить взаємодію громадян з органами державного управління та знизить бюрократичне навантаження. Враховуючи, що Україна страждає від низької довіри до державних інституцій, розвиток цифрового уряду є одним із інструментів, який допоможе підвищити прозорість та зміцнити довіру до її державного управління. Таким чином, діджиталізація та цифровізація розглядаються як комплексний інструмент для боротьби з корупцією, прискорення надання послуг громадянам та кращого залучення суспільства у формування державної політики за допомогою різноманітних інструментів, пов'язаних із електронною демократією» [1, с. 6-7].

Характерною ознакою сучасного етапу діджиталізації є те, що комунікації стають гетерогенними: вертикальна, ієрархічна комунікація втрачає актуальність, відбувається перехід до мережевої структури комунікації.

Фактично, в державній сфері, поряд із такими, що використовуються вже достатньо активно централізованими інформаційними платформами, приміром Дія, ЄДРПОУ, все частіше виникають пропозиції щодо доцільності використання децентралізованих інформаційних платформ заснованих на технології блокчейну.

Ще з кінця 20-го століття, концепція good governance передбачала нові ролі людей та інституцій зі зміщенням у бік так званої «сервісної держави». Так, поступово споживачі послуг набували нових ролей, стаючи оцінювачами, розробниками та співвиробниками послуг, а їхні неформальні спільноти висували організований і наполегливий запит щодо змін у публічному секторі.

У цьому аспекті, М. О. Петришина вказує, що «питання, що пов'язані з підвищенням ефективності управління, а також рівня якості взаємодії громадянина із державою, зокрема, у напрямку пошуку нових шляхів упровадження досвіду зарубіжних країн у сфері ефективного виконання державою сервісних та управлінських функцій сьогодні є вкрай актуальними. Вирішення проблеми надмірної бюрократизації процесу управління вбачається, у тому числі, у впровадженні діджиталізації

останнього» [3, с.106].

В свою чергу, на Думку Александра Кудя, «стрімке поширення цифрових технологій та особливо технологій розподіленого реєстру (блокчейн) у публічній і господарській сферах актуалізувало питання про модернізацію публічного управління як системи з усіма відповідними компонентами та зв'язками між ними.

Спільним «знаменником» для цих двох зазначених сфер – публічної та господарської – є те, що блокчейн пропонує нову модель налагодження процесів, що стає можливим завдяки інформаційним платформам. Це непросте, але амбітне завдання вимагає одночасно і належного наукового підґрунтя, і пілотного тестування із запуском реальних прототипів та отримання зворотного зв'язку» [2, с. 16].

Безумовно, запровадження децентралізованих інформаційних платформ, як перспективного напрямку розвитку форм організації публічного управління, є дуже цікавою пропозицією. Ми можемо побачити високу ефективність та транспарентність технологій розподіленого реєстру (блокчейн) на прикладі комерційної сфери.

Технологія блокчейн, що принципово покладена в основу децентралізованих інформаційних платформ, може значно поліпшити структуру, управління та процес ухвалення рішень у конкретних реаліях, роблячи їх менш залежними від координації зверху вниз. Окремо треба зазначити, що крім децентралізації як однієї зі своїх ключових ознак «блокчейн відрізняється об'єктом свого обліку та технологічним рішенням реалізації цього. Мова йде про високий рівень шифрування, відкритий протокол, розподілене зберігання інформації, можливості передачі цифрових даних між адресами обліку без посередників, що забезпечує надійність і прозорість операцій» [4].

Технології блокчейн є реєстром записів, що постійно поповнюється та до якого можна лише додавати дані, але при цьому не можна видаляти чи змінювати дані, збережені у попередніх блоках.

Але, такі технології, при тотальному їх використанні у сфері публічного управління, мають і високу ступінь ризиків, найголовніші з них:

1) Мета-досконалість – кінцевою метою публічної політики має бути людський розвиток (суспільне благо), а не досконалість операцій, що оптимізуються за будь-яким критерієм технологій блокчейн;

2) Абсолютизація – спрямованість технологій блокчейн до абсолютної децентралізації яка, по суті, унеможлиблює існування держави та може породити новітні форми соціальної нестабільності й хаосу;

3) Ізольованість – за архітектурою технологій блокчейн, спільне замінюється множиною індивідуального, повністю відокремленого та з відсутністю механізмів злиття, а такі процеси неминуче призводять до ізоляції, втрати потреб соціальної комунікації і політичної нестабільності.

Попри зазначені ризики, вважаємо, що раціональне використання централізованих та децентралізованих інформаційних платформ у організації публічного управління має великі перспективи реальної

модернізації функціонування сучасної держави та встановлення оптимальних, транспарентних та високоефективних механізмів комунікації тріади соціум- право-держава.

Література:

1. Атаманова Н. В., Смирнов М.Д. Діджиталізація державно-правової сфери в Україні. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2022. С.3-8.
2. Кудь Александр. Модернізація системи публічного управління в епоху інформаційних платформ : монографія; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, ННІ «Ін-т держ. упр.» ; ГО «Наук.-дослід. Центр екон.-прав. рішень у сфері застосування технологій розподіл. реєстру». Харків : Право, 2022. 432 с
3. Петришина М. О., Гриньов С. О. Діджиталізація як напрям державної політики України. *Молодий вчений*. 2019. № 11(1). С. 106-109.
4. Kud A. The Phenomenon of Virtual Assets: Economic and Legal Aspects. *International Journal of Education and Science*. 2020. Vol. 3. No. 3. p. 13–24. URL:https://culturehealth.org/ijes_archive/IJES.2020.4.2.pdf DOI:10.26697/ijes.2020.4.3.